

ZNANSTVENI SKUP

UTJECAJ KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA NA HRVATSKI PRAVNI POREDAK

s naglaskom na zaštitu prava na život
u zdravoj gradskoj sredini

Rijeka, Pravni fakultet, 22. studenog 2024.

PRAVNI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

ZBORNIK SAŽETAKA

ZNANSTVENI SKUP

UTJECAJ KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA NA HRVATSKI PRAVNI POREDAK s naglaskom na zaštitu prava na život u zdravoj gradskoj sredini

Datum i mjesto održavanja:

22. studenog 2024., Pravni fakultet u Rijeci (Plava dvorana)

Organizatori:

Pravni fakultet,
Sveučilište u Rijeci,
Grad Novi Vinodolski

Predsjednica Programskog odbora:

Izv. prof. dr. sc. Maša Marochini Zrinski

Članice i članovi Programskog odbora:

Prof. dr. sc. Eduard Kunštek, Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, Prof. dr. sc. Loris
Belanić, Izv. prof. dr. sc. Sanja Grbić, Doc. dr. sc. Matija Miloš

Kontakti:

Izv. prof. Maša Marochini Zrinski, e-mail: masa.marochini@pravri.uniri.hr
Prof. Gabrijela Mihelčić, e-mail: gabrijela.mihelcic@pravri.uniri.hr
Prof. Loris Belanić, e-mail: loris.belanic@pravri.uniri.hr

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka
pod brojem 150904000.

ISBN 978-953-8034-67-1

Konferenciju je (su)financiralo Sveučilište u Rijeci Projektom „AB URBE CONDITA
- Zaštita prava za život u zdravoj gradskoj sredini” u okviru Natječaja UNIRI projekti
iskusnih znanstvenika 2023 [broj uniri-iskusni-23-296]

RIJEČ UVODNIČARA

Dr. sc. Miroslav Šeparović

Predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske

Poštovane kolegice i kolege, dame i gospodo, prvenstveno zahvaljujem profesorici Marochini Zrinski na pozivu da uputim nekoliko uvodnih riječi. Ovogodišnja tema izuzetno je aktualna, da ne kažem „vruća“, i tim više čestitam organizatorima i članovima Programskog odbora što su unutar opće teme o utjecaju Europske konvencije o ljudskim pravima na hrvatski pravni poredak naglasak stavili na zaštitu prava na život u zdravoj gradskoj sredini, kao dijelu općeg prava na čist, zdrav i održiv okoliš. Zaštita tog prava izuzetno je važna ne samo na nacionalnoj razini već i globalno, s obzirom na njegov transnacionalni utjecaj. Klimatska kriza s kojom se sve intenzivnije suočavamo i čije posljedice osjećamo zahtijeva ne samo transformaciju različitih sektora te koordinaciju u donošenju mjera i politika, već i pravosudne odgovore, jer će se ljudi diljem svijeta sve više obraćati sudovima kako bi osporili radnje subjekata iz javnog i privatnog sektora u vezi sa štetama za okoliš. Iako će se oblik i opseg pravosudnih odgovora na klimatske promjene razlikovati među jurisdikcijama, ključno je naglasiti da se sudovi i običajno pravo mogu – i morat će – prilagoditi i inovirati kako bi odgovorili na ovaj zastrašujući izazov.

To je, uostalom, učinio i Europski sud za ljudska prava, s obzirom na to da sama Konvencija o ljudskim pravima nije posebno dizajnirana za osiguranje opće zaštite okoliša kao takvog.¹ Unatoč tome, Europski sud za ljudska prava uspio je kroz svoju praksu i pitanja vezana uz okoliš podvesti pod svoju jurisdikciju.^{2,3} Nedavne odluke tog suda⁴ vezane uz klimatske promjene ukazuju na to da Europski sud za ljudska prava

- 1 Europski sud za ljudska prava izrazio je to stajalište, primjerice, u presudi *Kyrtatos protiv Grčke* (2003.). „Neither Article 8 nor any of the other Articles of the Convention are specifically designed to provide general protection of the environment as such“ (§ 52. presude *Kyrtatos protiv Grčke*).
- 2 Europski sud za ljudska prava već je 1990. godine donio prvu presudu u kojoj je primijenio evolutivni koncept i na pitanja zaštite okoliša. Vidi u: *Powell i Rayner protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (1990.). Članak 8. Konvencije bio je prvi, a ostao je i najčešći te najvažniji članak preko kojeg Europski sud za ljudska prava gradi zaštitu individualnih prava povrijeđenih zahvatima u okoliš.
- 3 No, povredu se tog prava razmatra i iz aspekta članka 2. Konvencije. Međutim, pojedinci se mogu pozivati na povredu prava na život *samo u situacijama u kojima je riječ o ozbiljnim i predvidivim ekološkim opasnostima kojima se ugrožava život ljudi, bilo da su uzrokovane ljudskim djelovanjem ili prirodnim događajima*. Odgovornost države postoji i ako se utvrdi da je bila dužna poduzeti mjere za uklanjanje takve opasnosti ili upozoriti na nju. Europski sud za ljudska prava se u svojoj dosadašnjoj praksi najviše bavio člankom 2. Konvencije u slučajevima opasnih industrijskih aktivnosti (npr. eksplozija metana na odlagalištu otpada), izlaganja nuklearnom zračenju i prirodnih nepogoda (poplave, odroni). No, Europski sud za ljudska prava opetovano ponavlja da „pojedinaac ima pravo na život u sigurnom, zdravom i povoljnom okruženju“.
- 4 *KlimaSeniorinnen i dr. protiv Švicarske*, zahtjev br. 53600/20, presuda VV od 9. travnja 2024. *Verein KlimaSeniorinnen protiv Švicarske* [VV], zahtjev br. 53600/20, od 9. travnja 2024., *Duarte Agostinho i dr. protiv Portugala i 32 druge države* (odl.) [VV], zahtjev br. 39371/20, od 9. travnja

traži od država članica da usklade svoje klimatske politike s obvezama zaštite ljudskih prava te da učinkovito doprinesu globalnim klimatskim ciljevima. To je imperativ i za održivost okoliša i za zaštitu temeljnih ljudskih prava na koja klimatske promjene utječu.

Republika Hrvatska spada među države koje su već na samom početku „ozelenile“ svoj Ustav, pa je tako u članku 3. Ustava propisala „očuvanje prirode i čovjekova okoliša“ kao jednu od najviših ustavnih vrednota ustavnog poretka i temelj za tumačenje Ustava. U članku 69. Ustava propisano je „pravo na zdrav okoliš, zdrav život i obvezu osobite skrbi za zaštitu zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša“.⁵

Kao predsjedniku Ustavnog suda, drago mi je što mogu reći da je upravo Ustavni sud odigrao najvažniju ulogu u transponiranju Konvencije i prakse Europskog suda za ljudska prava u hrvatski pravni sustav – i da smo u tom poslu bili uspješni, premda prostora za napredak, naravno, još uvijek ima. Konvencija je, naime, živući instrument i predstavlja samo minimalni standard u zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. U tom smislu, rekao bih da smo napravili i velik iskorak u poštovanju europskih standarada te u balansiranju suprotstavljenih interesa u odlukama vezanim uz zaštitu okoliša kao jednu od temeljnih vrijednosti našeg ustavnog poretka. O tim će odlukama govoriti sutkinja Snježana Bagić u nastavku konferencije. Vidjet ćete da je, za sada, ustavnosudska praksa usmjerena na nadzor ustavnosti i zakonitosti, ali vjerujem da će bliska budućnost donijeti i drugi smjer - odlučivanje o ustavnim tužbama u kojima pojedinci osporavaju odluke nadležnih državnih tijela smatrajući da im je povrijeđeno ustavno pravo na zdrav život i životnu sredinu.

Poštovane kolegice i kolege, ne bih više zlorabio vaše dragocjeno vrijeme, već koristim prigodu da vam zaželim uspješan rad, konstruktivnu raspravu i ugodno druženje.

2024., *Carême protiv Francuske* (odl.) [VV], zahtjev br. 7189/21, od 9. travnja 2024. u kojima je Europski sud za ljudska prava odlučivao o prigovorima koji su se odnosili na negativne utjecaje klimatskih promjena na temeljna prava zajamčena Konvencijom.

5 Članak 50. Ustava još je jedna „zelena“ odredba na temelju koje se poduzetnička sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom radi zaštite interesa i sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi. U istom smislu, članak 52. Ustava propisuje posebnu zaštitu mora, morske obale, vode, zračnog prostora, rudnog blaga, ali i zemljišta, šuma, biljnog i životinjskog svijeta, dijelova prirode, dok članak 129.a Ustava propisuje obvezu jedinica lokalne samouprave da, među ostalim, štite i unaprjeđuju prirodni okoliš.

PRAKSA USTAVNOG SUDA VEZANA UZ ZAŠTITU PRAVA NA ZDRAVLJE I ZDRAV OKOLIŠ

*Dr. sc. Snježana Bagić, sutkinja Ustavnog suda Republike Hrvatske
Sanja Trgovac, voditeljica službe ustavnosudskih savjetnika
Ustavni sud Republike Hrvatske*

Sažetak

U radu se prezentiraju odluke Ustavnog suda vezano uz čl. 3. Ustava u kojem se kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske ističu, između ostalog, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, i čl. 69. Ustava kojim se jamči pravo na zdrav život, te obveza države da osigurava uvjete za zdrav okoliš. U dosadašnjoj se praksi Ustavni sud ovom problematikom bavio prije svega u predmetima apstraktne kontrole, a među njima ističu se odluke Ustavnog suda koje se odnose na zakone i provedbene propise koji se odnose na uređenje gospodarenja otpadom, izgradnjom i zatvaranjem odlagališta otpada te raspodjele troškova financiranja ovih djelatnosti.

Ključne riječi: pravo na zdrav život; zdrav okoliš; otpad; načelo „onečišćivač plaća“.

IZDVAJANJE NEZAKONITIH DOKAZA KAO MEHANIZAM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA U KAZNENOM POSTUPKU – KONVENCIJSKI STANDARDI I HRVATSKO PRAVO

Prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Sažetak

Jamstvo da se dokazi pribavljeni na nezakonit način ne mogu upotrijebiti u kaznenom postupku proklamira se u čl. 29. st. 4. Ustava Republike Hrvatske, zajedno s ostalim jamstvima pravičnog suđenja. Iz navedenog jamstva proizlazi tzv. ekskluzijsko pravilo o izdvajanju nezakonitih dokaza iz spisa predmeta, čija je primarna svrha zaštita ljudskih prava. Europski sud za ljudska prava također razmatra način na koji je pojedini dokaz pribavljen i upotrijebljen u kaznenom postupku u kontekstu čl. 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, koji jamči pravo na pravično suđenje. Međutim, iz poredbenopravne perspektive, uređenje nezakonitih dokaza u hrvatskom kaznenom procesnom pravu nerijetko ne služi samo zaštiti ljudskih prava okrivljenika, nego primarno (a ponekad čak i isključivo) discipliniranju tijela kaznenog postupka. Naime, za razliku od niza europskih pravnih sustava (primjerice njemačkog, austrijskog i francuskog) koji poznaju diskrecijsko izdvajanje nezakonitih dokaza na temelju tzv. vaganja interesa (interesa okrivljenikove obrane s jedne strane, i interesa za učinkovitošću kaznenog procesuiranja s druge strane), hrvatsko kazneno procesno pravo predviđa široku primjenu mehanizma automatskog izdvajanja nezakonitih dokaza, ne samo u slučajevima težih povreda, već i lakših povreda prava, čak i zbog povreda procesnih formalnosti koje uopće nisu dovele do povrede prava okrivljenika. Time se gubi iz fokusa primarna svrha izdvajanja nezakonitih dokaza, što jest zaštita ljudskih prava. Praksa Europskog suda za ljudska prava u predmetima protiv Republike Hrvatske pokazuje da povreda procesne forme koja nije narušila prava obrane ne dovodi do povrede prava na pravično suđenje pa se, posljedično, dokaz pribavljen takvom povredom procesne forme ne mora izdvojiti iz spisa predmeta kao nezakonit. Istovremeno, puko zadovoljavanje procesne forme, bez preispitivanja je li prilikom poduzimanja radnji povrijeđeno neko ljudsko pravo, napose pravo na obranu, dovodi u pitanje ostvarenje svrhe spomenutog ustavnog jamstva o izdvajanju nezakonitih dokaza. U tom smislu, moguće je zaključiti da je postojeći sustav automatskog izdvajanja nezakonitih dokaza u hrvatskom kaznenom procesnom pravu, koji u nekim slučajevima počiva primarno na ocjeni je li poštovana procesna forma, a ne na preispitivanju je li povrijeđeno određeno pravo čijoj zaštiti takva procesna forma služi (na koji način, do koje mjere i s kojim posljedicama), dvojbene učinkovitosti.

Ključne riječi: nezakoniti dokazi; ekskluzijsko pravilo; pravično suđenje; izdvajanje nezakonitih dokaza.

ZAŠTITA OD IMISIJA KAO OBLIK ZAŠTITE PRAVA NA ŽIVOT U ZDRAVOJ GRADSKOJ SREDINI KROZ ODREDBE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

Dr. sc. Vlado Skorup

Predsjednik Županijskog suda u Rijeci

Sažetak

Dužnost otklanjanja imisija pripada skupini susjedskih prava, koja su definirana obvezom suzdržavanja od radnji koje bi mogle prouzročiti imisije, naravno, osim onih koje su dopuštene odredbama Zakona o vlasništvu, ali i Zakona o obveznim odnosima koji također propisuje učinke zaštite od nedopuštenih imisija na obveznopravnoj razini. Posebno je pitanje može li se odrediti fiksne granice onoga što se smatra prekomjernim štetnim utjecajem. Ako se odlučimo na negatornu tužbu ili njegovu publicijansku inačicu, kada je riječ o predmnijavanom vlasniku, kao sredstvu zaštite od imisija, moramo računati s negativnim odgovorom na tu pravnu dvojbu jer nije moguće procijeniti prekomjernost u svakoj situaciji na jedinstveni način.

Međutim, s obzirom na gotovo nepregledno mnoštvo oblika, načina i kriterija za pružanje takvog oblika zaštite, u okviru globalnog nastojanja zaštite od imisija, potrebno je obratiti pažnju na zaštitu koja se može ostvariti na temelju odredbe članka 8. Europska konvencija o ljudskim pravima. Premda Konvencija ne sadrži izričite odredbe o zaštiti od imisija niti o pravu na zdrav okoliš, Europski sud za ljudska prava „našao se pozvanim“ da razvija sudsku praksu na području zaštite okoliša, potaknut činjenicom da ostvarenje prava iz Konvencije može biti onemogućeno zbog štete uzrokovane imisijama, kao i štete na okolišu uslijed izloženosti rizicima povezanim s okolišem. S obzirom na to da bi zaštita tih vrijednosti trebala spadati u sam vrh prioriteta današnjeg društva, pozitivno je što je Sud razvio sudsku praksu koja se nadograđuje i razvija neovisno o statičnosti izvornog teksta Konvencije, u skladu s progresivnim poimanjem zdrave životne sredine.

Ključne riječi: *nedopuštene imisije, zaštita od imisija, pravo na zdrav okoliš, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*

ZAKONITOST NASPRAM LEGITIMNOG OČEKIVANJA - „FINO UGAĐANJE VAGE“

*Prof. dr. sc. Eduard Kunštek, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
Iva Buljan, sutkinja, Trgovački sud u Zagrebu*

Sažetak

Autori analiziraju primjenu koncepta/načela zaštite legitimnih očekivanja u judikaturi Europskog suda za ljudska prava. Unatoč tome što je legitimno očekivanje obično povezano sa zaštićenim pravom na mirno uživanje imovine iz čl. 1. Protokola br. 1. uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, ukazuje se da ovaj koncept treba povezati i s drugim zaštićenim pravima iz te konvencije.

U radu se posebno razmatraju pretpostavke za nastanak legitimnog očekivanja, pri čemu je u središtu pozornosti pitanje može li se i treba li se štititi te smatrati „legitimnim“ očekivanje koje je nastalo protivno prisilnom propisu. U svezi s time autori smatraju kako je potrebno apostrofirati stajališta iz presude Europskog suda za ljudska prava od 24. lipnja 2003. u predmetu *Stretch protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, zahtjev br. 44277/98. Autori stoga zastupaju stajalište da načelu zakonitosti ne treba dati apsolutnu prevagu nad legitimnim očekivanjima te ukazuju na potrebu promjene hrvatske judikature u pravcu razumne primjene načela pravičnosti i pružanja zaštite legitimnim interesima pojedinaca.

Ključne riječi: *legitimna očekivanja, Europski sud za ljudska prava, mirno uživanje imovine, predmet Stretch protiv Ujedinjenog Kraljevstva.*

BESKUĆNIŠTVO – IZAZOVI SIROMAŠTVA

Lovorka Kušan

sutkinja Ustavnog suda Republike Hrvatske

Sažetak

Prema mnogim pokazateljima broj beskućnika u Republici Hrvatskoj, kao i u cijeloj Europi, značajno raste, a među njima je sve više žena. Izvještaj pučke pravobraniteljice za 2023. godinu ukazuje na više problema beskućništva: od nepouzdanosti službenih podataka o broju beskućnika (što otežava donošenje odluka), preko nedostatka smještajnih kapaciteta i problema prijave prebivališta, do kažnjavanja skitnje i prosjačenja. Definicija beskućništva varira od zemlje do zemlje, a u Republici Hrvatskoj je prvi put uvedena 2011. godine Zakonom o socijalnoj skrbi. Europski sud za ljudska prava bavio se pitanjem beskućništva uglavnom samo uzgred, i to u predmetima engleskih Roma i Putnika u vezi postavljanja karavana na javnim i privatnim površinama te u predmetima vezanim uz prisilna iseljenja i uz pravo na smještaj tražitelja azila. Međutim, potrebno je izdvojiti predmet *Khan protiv Francuske* (broj 12267/2016, presuda od 28. veljače 2019.), u kojem je utvrđena povreda čl. 3. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda zbog nepoduzimanja mjera za zaštitu maloljetnika bez pratnje, kao i predmet *Lacatus protiv Švicarske* (broj 14065/2015, presuda od 19. siječnja 2021) u kojem je utvrđena povreda čl. 8. Konvencije zbog kažnjavanja podnositeljice visokom novčanom kaznom (koja je zamijenjena kaznom zatvora) na temelju odredbe o općoj zabrani prošnjeg. Primjenjivost čl. 8. Konvencije u sličnim situacijama relativizirala je nedavna odluka tog suda o nedopuštenosti zahtjeva u predmetu *Dion protiv Danske* (broj 44002/2022, odluka od 21. svibnja 2024.). O obvezi sprječavanja i smanjivanja beskućništva s ciljem njegove potpune eliminacije govori čl. 31. revidirane Europske socijalne povelje, ali tu je obvezu preuzeo samo manji broj država. Što se tiče Europske unije, problemom se beskućništva bavi Europski stup socijalnih prava u okviru kojeg je nastala i Europska platforma za borbu protiv beskućništva.

Ključne riječi: *beskućnici, siromaštvo, Europska socijalna povelja, Europski sud za ljudska prava.*

SIGURAN I ODRŽIV PROMET U SLUŽBI ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA

Iva Ivanišević Mostovac
sutkinja Općinskog suda u Rijeci

Sažetak

Prostorno-planske i prometne politike određenog društva izravno utječu na siguran i održiv promet. Samo siguran i održiv promet može jamčiti zaštitu temeljnih ljudskih prava, kao što su pravo na život, sigurnost, zdrav okoliš, slobodu kretanja i jednakost. Stoga je, radi zaštite tih prava, nužno promišljeno organizirati i regulirati promet u određenom prostoru. U kontekstu zaštite prava na život, države imaju pozitivnu obvezu poduzeti niz mjera kako bi smanjile rizik od prometnih nesreća i osigurale sigurnu prometna infrastruktura za sve sudionike u prometu. Pored navedenog, prometna infrastruktura mora biti dizajnirana na način da bude pristupačna svim građanima, uključujući osobe s invaliditetom, starije osobe i obitelji s malom djecom. Pristupačnim i sigurnim prometom omogućuje se svim građanima jednak pristup obrazovanju, zdravstvu, radu, kulturi i dr. Pravo na zdrav okoliš postalo je jedno od ključnih ljudskih prava. Automobili i ostala vozila proizvode štetne emisije koje značajno utječu na kvalitetu zraka, naročito u urbanim sredinama, te doprinose globalnom zatopljenju. Stoga je jednako važno i pitanje održivosti prometa te njegovog utjecaja na okoliš. Prvi korak pri poštivanju pozitivnih obveza države u kontekstu sigurnog i održivog prometa postiže se promišljenim prostornim planiranjem. U Republici Hrvatskoj, kontrolu ustavnosti donesenog prostornog plana provodi Ustavni sud koji može poništiti doneseni prostorni plan ako se njime, između ostalog, krše ljudska prava ili ako se njime pojedinci ili skupine stavljaju u nepovoljniji položaj.

Ključne riječi: *sigurnost prometa, održivost prometa, prostorno planiranje, zdrav okoliš, sloboda kretanja.*

ZAŠTITA KONVENCIJSKIH PRAVA – PUT SMANJENJA SIROMAŠENJA GRAĐANA

*Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
Tajana Polić, predsjednica građanskog odjela Županijskog suda u Rijeci*

Sažetak

Zaštita prava na poštovanje doma iz čl. 8. st. 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i prava na mirno uživanje imovine iz čl. 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju sve se češće postavlja kao predmet u brojnim ovršnim postupcima, koja se radi prisilnog namirenja novčanih tražbina, odnosno ostvarenja nenovčanih tražbina vode pred našim sudovima. Osobito je po ovršenike teško kada u tim postupcima dolazi do ovršnog iseljenja (deposedacije) iz nekretnine koja može biti i njihov dom. Iseljenje iz doma, dodatno će „obožiti“ položaj ovršenika i njegov život u gradskoj sredini, zbog čega je nužno da ova mjera bude razmjerna cilju kojem se teži i da ne vrijeđa konvencijska prava. Hodogram ovršnih postupaka u našem pravu u kojima je moguće postaviti pitanje deposedacije obuhvaća: a) prvenstveno postupke po tužbama stvarnih, odnosno predmnijevanih vlasnika nekretnine za povrat nekretnine (vindikacijske tužbe) koji se vode zbog ostvarenja nenovčanih tražbina te b) prisilnog namirenja novčanih tražbina: 1.) radi namirenja stvarnopravno osiguranih tražbina, i to 1.1.) hipotekarnih tražbina, gdje se razlikuje kada se postupak vodi zbog 1.1.1.) sporazumnog ili 1.1.2.) dobrovoljnog osiguranja te 1.1.3.) hipotekarnih tražbina koje nastaju na nedobrovoljnom temelju (npr. prisilni zalog i zalog na temelju prethodne mjere), odnosno 1.2.) fiducijarnih tražbina, te tražbina drugih stvarnopravnih osiguranja i 2.) radi namirenja hirografiranih tražbina. Do deposedacije ovršenika može doći i kada se ostvaruje paulijanska zaštita protiv dužnika i njegova sukcesora.

Sve ovo pokazuje da je itekako potrebno ispitati način na koji se u postupcima pred našim sudovima ispituje i raspravlja o zaštiti naprijed navedenih konvencijskih prava kada dolazi do opisanog miješanja. Osobito je potrebno ispitati koje se pretpostavke traže za zaštitu i čime se one uvjetuju, odnosno koja su njezina obilježja, o čemu je Europski sud za ljudska prava govorio u više predmeta, uključujući i više tzv. hrvatskih predmeta.

Ključne riječi: ovrha na nekretnini; pravo na poštovanje doma; pravo na mirno uživanje imovine.

POZITIVNA OBVEZA DRŽAVE IZ ČLANKA 8. KONVENCIJE U VEZI S NEGATIVNIM EKSTERNALIJAMA MODNE INDUSTRIJE

dr. sc. Sandra Marković, odvjetnica, specijalistica iz područja Ustavnog prava
Ana Žagar, odvjetnička vježbenica
Zajednički odvjetnički ured dr. sc. Sandra Marković, Sidonija Grbavac i
dr. sc. Dino Gliha

Sažetak

Pozitivne obveze država stranaka preduvjet su ostvarenja „praktičnosti i učinkovitosti“ konvencijskih prava, no njihov sadržaj i opseg ne mogu se precizno odrediti. O njima zaključujemo na temelju primjenjivih načela, formuliranih u bogatoj praksi Europskog suda za ljudska prava, gdje su prigovori povrede prava na zdrav okoliš u pravilu razmatrani kao povrede pozitivne obveze iz čl. 8. Konvencije. Imajući na umu Konvenciju kao „živi instrument“ te trenutačni kontinuirani rast modne industrije (prvenstveno tzv. brze mode), pojavljuje se pitanje primjene navedenih standarda pozitivnih obveza na povrede konvencijskih prava uzrokovane negativnim eksternalijama te industrije (npr. zagađenje voda, prekomjerno iskorištavanje prirodnih resursa, emisije stakleničkih plinova, prekomjerno stvaranje otpada, korištenje neobnovljivih resursa, eksploatacija radne snage i dr.). Neka od dodatnih, pratećih pitanja na koja valja upozoriti su: pitanje spojivosti takvih prigovora *ratione personae*, zatim uspostave pravične ravnoteže između suprotstavljenih interesa zaštite prava na zdrav život i slobode poduzetništva, tj. potencijalne diskriminacije u odnosu na druge industrije „zagađivače“, potom pitanje trenutačne regulacije u Republici Hrvatskoj kao djelotvornog pravnog sredstva u smislu Konvencije te konačno o prednostima i manama postojeće regulative na području Europske unije.

Ključne riječi: *pozitivne obveze države, modna industrija, zagađivači okoliša, Europski sud za ljudska prava.*

NEKA PITANJA NAKNADE ŠTETE ZBOG IZLOŽENOSTI AZBESTU - NAGLASCI IZ GRAĐANSKOG SUDOVANJA I DRUGIH POSTUPAKA TE POGLED U BUDUĆNOST

Darija Knez Grbčić, sutkinja Općinskog suda u Rijeci

Boris Gregović, Odbjetnički ured Gregović

Prof. dr. sc. Loris Belanić, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet

Sažetak

U Republici je Hrvatskoj naknadu štete zbog izloženosti azbestu moguće ostvarivati u parničnom postupku u skladu s općim pravilima građanskog prava te u upravnim postupcima u skladu s propisima o obeštećenju radnika zbog izloženosti azbestu.

U parničnom se postupku mora utvrditi jesu li ispunjene pretpostavke odgovornosti za štetu u skladu sa Zakonom o obveznim odnosima, gdje se najčešće radi o zahtjevima zaposlenika koji su bili izloženi utjecaju azbesta na radnom mjestu. U praksi se pojavljuju različiti problemi, koji su u prvom redu vezani uz naglašenu vremensku dimenziju razvoja oboljenja zbog izloženosti azbestu (razvoj bolesti desetljećima nakon izloženosti). Primjerice, tko odgovara za štetu ako poslodavac (najčešće pravna osoba) više ne postoji, zatim pitanje zastare potraživanja naknade štete, dok su određeni problemi prisutni u dokazivanju uzročne veze prema kojoj je radnik doista obolio zbog izloženosti azbestu na radnom mjestu gdje ključnu ulogu u postupku imaju vještaci.

Situacija je olakšana donošenjem posebnih propisa koji radnicima priznaju pravo na naknadu zbog izloženosti azbestu, među kojima je najznačajniji Zakon o obeštećenju radnika profesionalno izloženih azbestu (Narodne novine, br. 79/07., 139/10., 111/18.). Naknada se ostvaruje u upravnom postupku, a o naknadi odlučuje Povjerenstvo za rješavanje odštetnih zahtjeva kojeg osniva Vlada. Novčana se naknada utvrđuje prema koeficijentima za bolesno stanje te nerijetko iznosi više nego što bi se naknadno ostvarila u parničnom postupku. Naknade se kreću od 24.945,00 kn (3.310,00 EUR), npr. za pleuralni plak, do 300.000,00 kn (39.800,00 EUR) i više za mezoteliom, a isplaćuju se obročno tijekom razdoblja od tri godine u jednakim polugodišnjim iznosima. Ne postavlja se pitanje odgovornosti štetnika, a naknade se isplaćuju na teret državnog proračuna, te po svojim karakteristikama ovakav sustav naknada sličan je no-fault sustavima odgovornosti za štetu. U upravnom postupku pravo na naknadu nema onaj koji je ostvario pravo na naknadu u parnici. Problem predstavljaju relativno kratki rokovi za postavljanje zahtjeva (šest mjeseci od potvrde dijagnoze), te što nakon smrtne posljedice azbestoze bliske osobe ne mogu realizirati naknadu obeštećenja u upravnom postupku. Dodatno, ukoliko podnositelj zahtjeva umre tijekom postupka postupak se obustavlja, a naknada nasljednicima izostaje.

Koliko god je situacija u pogledu obeštećenja poboljšana donošenjem posebnih propisa, ipak primjeri iz poredbenog prava svjedoče da je moguće učiniti i više od

toga. U radu su prikazana pojedina rješenja iz talijanskog i francuskog prava. Krug je ovlaštenika prava na naknadu značajno širi, te obuhvaća, pored zaposlenika koji su bili profesionalno izloženi azbestu, dodatno još i nasljednike preminulih zaposlenika, članove obitelji zaposlenika koji su oboljeli zbog tzv. obiteljske izloženosti azbestu, osobe koje je preminuli zaposlenik uzdržavao. Najšire ovlaštenje nalazimo u francuskom pravu koje priznaje pravo na naknadu bilo kojoj osobi koja je bila izložena azbestu na području Francuske i zbog toga pretrpjela narušavanje zdravlja. Prekluzivni rokovi za postavljanje odštetnog zahtjeva znatno su duži te u francuskom pravu iznose čak deset godina od potvrde dijagnoze. Budućnost donosi i nove izazove sličnima izazovima azbesta, primjerice silikoza kao „nova azbestoza“, karakteristična za osobe koje su na radu izložene utjecajima kamene/silikatne prašine.

Ključne riječi: azbest; naknada štete; parnični postupak; upravni postupak; poredbeno pravo.

„OZELENJAVANJE“ TEMELJNIH LJUDSKIH PRAVA – PRIMJERI IZ SUDSKE PRAKSE

Goranka Barać-Ručević
sutkinja Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Sažetak

Europski je sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) kroz svoju praksu stvorio od Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija) dinamičan i snažan pravni instrument, koji može odgovoriti na situacije koje su bile nezamislive u vrijeme stvaranja konvencije. Neovisno o činjenici da pojedine presude i odluke ESLJP-a imaju izravan obvezujući učinak samo za tuženu državu, sve države potpisnice Konvencije, tako i Hrvatska trebaju uzeti u obzir praksu ESLJP-a ako isti načelan problem postoji i u njihovim pravnim sustavima.

U tom su smislu prikazani primjeri iz prakse ESLJP-a iz kojih je razvidno da se postojeća konvencijska prava, među kojima nema izrijeком navedenog prava na zdrav okoliš, tumače na način da u krug povreda tih prava uđu i one koje su uzrokovane ljudskim djelovanjem na okoliš te negativnim posljedicama takvog djelovanja, iz razloga što je zaštita okoliša preduvjet ostvarivanju različitih ljudskih prava. Pred ESLJP-om se već dugi niz godina pojavljuju predmeti koji se zbirno nazivaju „okolišni sporovi“, a odnedavno i specifični, posebno aktualni „klimatski sporovi“. U jednom od njih je ESLJP po prvi put donio presudu vezanu uz posljedice klimatskih promjena, uspostavivši kriterije za buduće „klimatske sporove“.

Prikazani su slučajevi izdvojeni iz opsežne prakse ESLJP-a i ilustriraju opisani proces „ozelenjavanja“ temeljnih ljudskih prava. Na primjerima je zaštite pojedinih konvencijskih prava prikazan način na koji ESLJP primjenjuje svoja načelna shvaćanja i kako pristupa ocjeni odlučnih okolnosti, konačno dovodeći povredu tih prava u blisku vezu s pitanjima stanja i zaštite okoliša. Iako se i dalje pravo na zdrav okoliš ne priznaje kao zasebno ljudsko pravo, ESLJP ga izvodi iz postojećih ljudskih prava te sadržajem svojih tumačenja posredno mu pruža zaštitu.

Izabrani se predmeti mogu povezati s različitim negativnim promjenama u okolišu koje su dovele do povrede temeljnih ljudskih prava i sloboda te jasno ilustriraju situacije koje su nastale ili koje lako mogu nastati u hrvatskim uvjetima. Stoga mogu poslužiti kao putokaz u budućim slučajevima pred sudovima ili javnopravnim tijelima, jer daju tumačenja koja pojašnjavaju primjenu Konvencije te time doprinose boljoj i sveobuhvatnijoj zaštiti konvencijskih prava. Ujedno, dane interpretacije djeluju i preventivno, potičući javne vlasti na poštivanje obveza koje su preuzele same države, posebice u vezi s „gorućim“ pitanjima zaštite okoliša i klimatskih promjena.

Ključne riječi: pravo na zdrav okoliš, zaštita okoliša, ljudsko pravo, klimatske promjene, Europski sud za ljudska prava.

UDRUGE KAO PODNOSITELJI ZAHTEJEVA PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U OKOLIŠNIM PREDMETIMA

*Izv. prof. dr. sc. Maša Marochini Zrinski, Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
Štefica Stažnik, zastupnica Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava*

Sažetak

Od prvih okolišnih predmeta koji su se pojavili pred Europskim sudom za ljudska prava do najnovije presude u predmetu *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz i ostali protiv Švicarske* kao podnositelji zahtjeva pojavljuju se i udruge. S obzirom na specifičnu ulogu udruga u predmetima pred ESLJP-om, kao i s obzirom na zabranu *actio popularis*, odgovor na pitanje mogu li udruge podnijeti zahtjev za zaštitu prava u okolišnim predmetima kao i način sudskog odlučivanja o meritumu, nije jednoznačan. Uvidom u postojeću praksu, odluke ESLJP-a u okolišnim predmetima u kojima su udruge podnositelji zahtjeva možemo podijeliti u četiri skupine: a) predmeti gdje su udruge podnositelji zahtjeva, a ispitivana je povreda prava iz čl. 6. Konvencije, prava na pristup sudu i prava na izvršenje sudskih odluka, b) predmeti u kojima su udruge podnositelji zahtjeva, a koje se pozivaju na povredu prava iz čl. 10. Konvencije, prava na slobodu izražavanja i prava na pristup informacijama, c) predmeti gdje su udruge podnositelji zahtjeva i tvrde povredu čl. 8. Konvencije u kojima je ESLJP ili proglasio zahtjev nedopuštenim temeljem čl. 35. st. 3. Konvencije (no to je učinio sudac pojedinac utvrdivši kako nije udovoljeno zahtjevima iz čl. 34. Konvencije (status žrtve) stoga obrazloženje takve odluke nije javno dostupno) ili je potpuno propustio ispitati aktivnu legitimaciju udruge opravdavši takvu odluku ostalim razlozima nedopuštenosti i konačno d) presuda u predmetu *Verein KlimaSeniorinnen i ostali protiv Švicarske* gdje je ESLJP utvrdio kako je udruzi povrijeđeno pravo iz čl. 8. Konvencije, koja otvara čitav niz novih pitanja - od *locusa standi* udrugama, odnosno širokog tumačenja aktivne legitimacije udruga do uključivanja antropogenih klimatskih promjena u opseg zaštite Konvencije.

Ključne riječi: *okolišni predmeti; locus standi udruga; Verein KlimaSeniorinnen Schweiz i ostali protiv Švicarske.*

LJUDSKO PRAVO NA ZDRAV KOMUNIKACIJSKI OKOLIŠ

Vesna Alaburić

Odvjetnički ured Alaburić, Zagreb

Sažetak

Zajednička deklaracija o klimatskoj krizi i slobodi izražavanja, koju su u svibnju 2024. godine usvojili izvjestitelji UN-a, OEES-a, OAS-a i ACPHR-a za slobodu izražavanja, podsjeća da je „pravo na slobodu izražavanja ključno za informiranu raspravu i djelovanje“ i da sloboda izražavanja kao „stup transparentnosti, odgovornosti i demokratskog upravljanja olakšava ostvarivanje drugih ljudskih prava, uključujući pravo na čist, zdrav i održiv okoliš.“ Okolišno novinarstvo je neophodno, posebno u udaljenim područjima o kojima se rijetko izvještava, kako bi se širile informacije, mobilizirale građanske akcije te razotkrile i pozvali na odgovornost oni koji su odgovorni za štetu okoliša. Kako bi novinari ispunili te zadaće, država (među ostalim) mora: osigurati pristup informacijama, osigurati poticajno okruženje za sudjelovanje javnosti i građanski angažman, podržati novinarstvo o zaštiti okoliša kako bi se pomno proučila klimatska djelovanja i potaknula javna rasprava, te osigurati pristup pravdi u pitanjima klime i okoliša. Medijski subjekti trebaju osigurati da njihovo izvještavanje bude bez nedopuštenog utjecaja javnih ili privatnih interesa, te trebaju usvojiti uređivačku politiku izvještavanja o pitanjima okoliša i klime proširujući izvore informacija na lokalne perspektive. Bez zdravog komunikacijskog okoliša borba za zdrav okoliš nije moguća.

Ključne riječi: *slobodna izražavanja, transparentnost, okolišno novinarstvo, pravo na pristup informacijama.*

PRIZIV SAVJESTI I EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

Prof. dr. sc. Ivana Tucak

Pravni fakultet Sveučilišta u Osijeku

Sažetak

Priziv savjesti danas se uglavnom spominje u kontekstu obveznog služenja vojnog roka, odnosno prava zdravstvenih djelatnika da ne obavljaju pobačaje. Cilj je ovog rada razmotriti mogućnost njegove primjene u slučajevima obveznog cijepljenja. Usprkos jedinstvenom stavu medicinske struke o važnosti cijepljenja u zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti broj je protivnika cijepljenja u porastu, kao i onih koji su neodlučni. Kategorija onih koji izbjegavaju cijepljenje nije monolitna. Svrha je rada analizirati argumente protivnika cijepljenja čije se odbijanje podvrgavanja ovom medicinskom zahvatu temelji na vjerskim uvjerenjima, odnosno moralnim dužnostima kako postupiti u određenom slučaju. Naglasak će biti na predmetu *Vavrička i ostali protiv Republike Češke*. U ovom je predmetu Europski sud za ljudska prava prvi put propitivao mogućnost primjene čl. 9. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na cijepljenje. Odbijanje cjepiva prema moralnim i vjerskim temeljima drugačije je prirode od onog koje se temelji na autonomiji pojedinca koja se štiti pravom na privatnost iz čl. 8. Konvencije. Smatra se da moralni, odnosno vjerski integritet u odnosu na privatnost ima veću težinu, budući da se pojedinci u takvim slučajevima nalaze između vjerskih/moralnih i pravnih dužnosti. Autori u tom kontekstu razmatraju mogućnost priziva savjesti kod obveznog cijepljenja povezano s načelom neutralnosti države, zatim prava na vjerske slobode te zabranom diskriminacije na temelju nečijeg uvjerenja.

Ključne riječi: *priziv savjesti, cijepljenje, Europski sud za ljudska prava.*

MIJENJA LI EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA PRAVILA O NEZAVISNOSTI I NEPRISTRANOSTI U ODNOSU NA SUCE?

*Izv. prof. dr. sc. Sanja Grbić
Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet*

Sažetak

U recentnoj se praksi Europskog suda za ljudska prava ponovno postavilo pitanje primjene Eskelinen testa prilikom utvrđivanja primjenjivosti, a potom i povreda čl. 6. st. 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda isključivo u odnosu na suce. Eskelinen test podrazumijeva ispitivanje dvaju kriterija koji se tiču primjene čl. 6. st. 1. Konvencije u odnosu na državne i javne službenike, kao i državne dužnosnike koji obuhvaćaju sljedeće: 1.) država mora u nacionalnom pravu izrijeком isključiti pristup sudu za službu ili kategoriju zaposlenika o kojoj je riječ, 2.) isključenje mora biti opravdano objektivnim razlozima u interesu države. Stoga, u prvi plan dolazi način na koji ESLJP tumači drugi Eskelinen kriterij, a koji dovodi do toga da će državama ubuduće biti vrlo teško uvjeriti ESLJP da je dotično isključenje opravdano. Razvoj ovakve sudske prakse vidi se u predmetima *Bilgen i Eminağaoğlu protiv Turske*, *Grelda i Pajak protiv Poljske* gdje se ESLJP pozvao na načela vladavine prava, potom važnost sudske nezavisnosti, kao i na posebnu ulogu pravosuđa u društvu i važnost zaštite prava na pristup sudu za suce u stvarima koje se tiču njihovog statusa ili karijere te tako stvara novo subjektivno pravo za suce koje ne vrijedi za ostale službenike i dužnosnike.

Ključne riječi: *Eskelinen test, pravo na pristup sudu, sudska nezavisnost, vladavina prava, Europski sud za ljudska prava.*

PRAVO NA ČIST, ZDRAV I ODRŽIV OKOLIŠ KROZ POSTUPANJE INSTITUCIJE PUČKE PRAVOBRANITELJICE

Dijana Kesonja

Zamjenica pučke pravobraniteljice

Sažetak

U više svojih mandata pučka pravobraniteljica postupala u cilju zaštite ustavnog prava na zdrav život i zdrav okoliš, odnosno univerzalnog ljudskog prava na čist, zdrav i održiv okoliš. Postupke provodi temeljem zaprimljenih pritužbi kao i na vlastitu inicijativu, potom obilazi lokacije kao što su „crne točke“, odlagališta otpada, centri za gospodarenje otpadom i ostala onečišćena područja nakon čega provodi ispitne postupke.

Izvješće pučke pravobraniteljice sadrži od 2013. godine *Poglavlje o ostvarivanju ustavnog prava na zdrav život i zdrav okoliš*, a vezano je za onečišćenje okoliša i prirode, nepropisno gospodarenje otpadom, prekomjernu buku, svjetlosno onečišćenje i neionizirajuće zračenje baznih stanica mobilnih operatera te klimatske promjene. U 2021. godini podnijela je i posebno *Izvješće o pravu na zdrav život i klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj (2013. – 2020.)*.

U izvješću Hrvatskom saboru za 2023. godinu, pučka je pravobraniteljica upozorila da dodatni rizik za okoliš, prirodu i ljude na već onečišćenim lokacijama predstavljaju ekstremni događaji uzrokovani klimatskim promjenama, poput slučaja izlivanja Drave kod Botova u kolovozu 2023. godine, koje je zahvatilo i crnu točku „Lokacija praonice i dezinfekcijske stanice u Botovu“, jednu od osam iz *Plana gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2023. – 2028.* Raniji su katastrofalni događaji, kao što su bile poplave u Gunji 2014. i požar koji je zahvatio Split 2017. godine, pokazali da su na štetne učinke klimatskih promjena naročito osjetljive ranjive skupine građana, među kojima su oni lošijeg imovnog stanja, narušenog zdravlja, starije osobe i djeca. Radi učinkovitijeg prevladavanja štetnih posljedica klimatskih promjena, osobito na ranjive skupine građana, pučka je pravobraniteljica izdala niz preporuka.

Ključne riječi: *pravo na zdrav okoliš, ljudsko pravo, zaštita prirode, klimatske promjene, ranjive skupine.*

PROSTORI POLITIČKOG SUDJELOVANJA SLOBODE SAVJESTI I VJEROISPOVIJEDI

doc. dr. sc. Matija Miloš
Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet

Sažetak

Temeljna je funkcija slobode savjesti i vjeroispovijedi kao temeljnog prava ona zaštitna, u smislu da se njome štiti prostor slobode njezinog nositelja, poglavito pojedinca. U tome ona dijeli svoju svrhu sa svim drugim ljudskim pravima. Ipak, u literaturi se sve više prepoznaje uloga ljudskih prava kao sredstava političkog djelovanja. U tom se smislu ne dovodi u pitanje sloboda koju se temeljnim pravom štiti, već se tvrdi da prakticiranje i zaštita tih prava može unaprijediti demokratski život države tako što osigurava prostor za kvalitetniju deliberativnu demokraciju. Stavljajući slobodu savjesti i vjeroispovijedi, a posebno praksu Europskog suda za ljudska prava, u kontekst literature o sistemskoj deliberativnoj demokraciji, u ovom će se izlaganju istražiti na koji se način tim temeljnim pravom mogu osigurati i izazvati prostori političkog sudjelovanja. U kontekstu politizacije religije, kako izvan Republike Hrvatske tako i unutar njezinih granica, ova perspektiva može pomoći razumjeti međuigru demokracije, temeljenih prava i (svjetovne) države. Njome se ujedno nadograđuje već postojeća rasprava koja propituje suzdržanost Europskog suda za ljudska prava prema određenom modelu svjetovne države.

Ključne riječi: sloboda savjesti, sloboda vjeroispovijedi, ljudska prava, političko djelovanje, Europski sud za ljudska prava.

PROGRAM ZNANSTVENOG SKUPA

UTJECAJ KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA NA HRVATSKI PRAVNI POREDAK s naglaskom na zaštitu prava na život u zdravoj gradskoj sredini

22. studenog 2024., Pravni fakultet u Rijeci

Otvaranje skupa - pozdravne riječi (10:00-10:30)

Prof. dr. sc. Dario Đerđa, dekan Pravnog fakulteta u Rijeci
Tomislav Cvitković, univ. spec. oec., gradonačelnik grada Vinodolskog
Prof. dr. sc. Senka Maćešić, prorektorica Sveučilišta u Rijeci
Marko Filipović, dipl. ing. građ., gradonačelnik Rijeke

slovo o Projektu „AB URBE CONDITA - Zaštita prava za život u zdravoj gradskoj sredini”:
Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, voditeljica Projekta

JUTARNJA SESIJA (10:30-14:00)

moderatorice:
Izv. prof. dr. sc. Sanja Grbić,
Izv. prof. dr. sc. Maša Marochini Zrinski

RIJEČ UVODNIČARA:

dr. sc. Miroslav Šeparović,
predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske

Dr. sc. Snježana Bagić, sutkinja Ustavnog suda Republike Hrvatske
Sanja Trgovac, Ustavni sud Republike Hrvatske, voditeljica službe ustavnosudskih savjetnika
Praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske u vezi sa zaštitom zdravlja, prirode i okoliša

Prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević-Karas, Pravni fakultet u Zagrebu
Izdvajanje nezakonitih dokaza kao mehanizam zaštite ljudskih prava u kaznenom postupku - konvencijski standardi i hrvatsko pravo

Dr. sc. Vlado Skorup, Predsjednik Županijskog suda u Rijeci
Zaštita od imisije kao oblik zaštite prava na život u zdravoj gradskoj sredini kroz odredbe Konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama

Prof. dr. sc. Eduard Kunštek, Pravni fakultet u Rijeci
Iva Buljan, sutkinja Trgovačkog suda u Zagrebu
Zakonitost naspram legitimnog očekivanja - „fino ugađanje vage“

Lovorka Kušan, sutkinja Ustavnog suda Republike Hrvatske

Beskućništvo - izazovi siromaštva

Iva Ivanišević Mostovac, sutkinja Općinskog sud u Rijeci

Siguran i održiv promet u službi zaštite ljudskih prava

Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, Pravni fakultet u Rijeci

Tajana Polić, predsjednica Građanskog odjela Županijskog suda u Rijeci

Zaštita konvencijskih prava - put smanjenja siromašenja građana

Dr. sc. Sandra Marković, Ana Žagar, Zajednički odvjetnički ured Marković, Grbavac & Gliha

Pozitivna obveza države iz čl. 8. Konvencije u vezi s negativnim eksternalijama modne industrije

Darija Knez Grbčić, sutkinja Općinskog suda u Rijeci

Neka pitanja naknade štete zbog izloženosti azbestu - naglasci iz građanskog sudovanja

Boris Gregović, Odvjetnički ured Gregović

Neka pitanja naknade štete zbog izloženosti azbestu - naglasci iz drugih postupaka

Prof. dr. sc. Loris Belanić, Pravni fakultet u Rijeci

Neka pitanja naknade štete zbog izloženosti azbestu - pogled u budućnost

POPODNEVNA SESIJA (15:15-18:00h)

moderatori:

Prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić

Prof. dr. sc. Loris Belanić

Goranka Barać-Ručević, sutkinja Vrhovnog suda Republike Hrvatske

„Ozelenjavanje“ temeljnih ljudskih prava – primjeri iz sudske prakse

Izv. prof. dr. sc. Maša Marochini Zrinski, Pravni fakultet u Rijeci

Štefica Stažnik, zastupnica Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Udruge kao podnositelji zahtjeva pred ESLJP-om u okolišnim predmetima

Vesna Alaburić, odvjetnički ured Alaburić

Ljudsko pravo na zdrav komunikacijski okoliš

Prof. dr. sc. Ivana Tucak, Pravni fakultet u Osijeku

Priziv savjesti i Europski sud za ljudska prava

Izv. prof. dr. sc. Sanja Grbić, Pravni fakultet u Rijeci

Mijenja li Europski sud za ljudska prava pravila o nezavisnosti i nepristranosti u odnosu na suce?

Dijana Kesonja, Zamjenica pučke pravobraniteljice

Pravo na čist, zdrav i održiv okoliš kroz postupanje institucije pučke pravobraniteljice

Doc. dr. sc. Matija Miloš, Pravni fakultet u Rijeci

Prostori političkog sudjelovanja slobode savjesti i vjeroispovjedi

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Pravri

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

ISBN 978-953-8034-67-1

9 789538 034671